

Manieren van leven

Vroeger wilde ik denken en praten,
tegenwoordig zwijgen en luisteren.

De waarheid die ik zoek zit niet in woorden of begrip
maar in klank en beleving, het tastend uitreiken naar
wat over de grens van de taal ligt.

Meester Bernardus uit Clairvaux zegt:

‘Vandaag lezen wij in het boek van de ervaring.
Keer u tot uzelf,
laat ieder bij zijn eigen innerlijk te rade gaan
wat hierover gezegd moet worden.’

Nou, niet veel, wat mij betreft.

Een paar psalmen, misschien, voorgedragen
of gezongen, niet om te begrijpen
maar om te ervaren en te ondergaan.

‘De leerling dient de woorden zo in zich op te nemen
dat zij naar zijn eigen werkelijkheid verwijzen.’

De mijne was lang de scholing van het denken, maar
is veranderd in de liturgie van de beschouwlijken -
het verschil tussen worsteling en overgave,
markt en kerk, het café en het klooster.

Reve was van het café.

Hij zei: ‘Natuur is mooi,
maar je moet er wel iets bij te drinken hebben.’

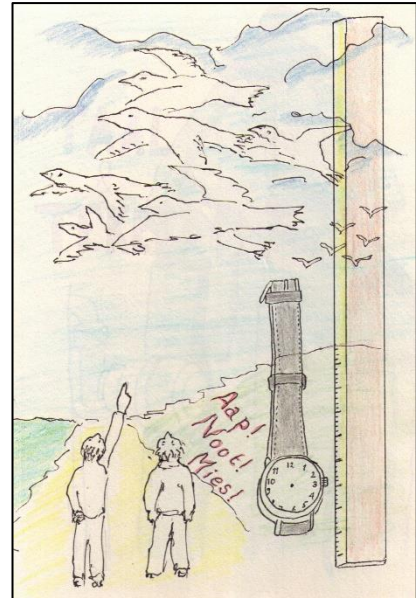
Hij had een afspraak met de slager dat die hem tegen sluitingstijd
met de kruitwagen uit het café haalde, naar huis reed en op bed legde.

Soms trok hij ook nog zijn schoenen uit.

Ik bedoel maar,

in de wetenschap van het zwijgen en de ingetogenheid
(tegenwoordig weinig in aanzien)

is leren geen zaak van gevatheid en vernuft
maar van gevoel en handelen. Je laten raken.

Meester Cassianus de heremiet zegt:

In die wetenschap worden onze gevoelens zelf
de meesters die ons opvoeden.

Het gaat niet om wat wij van horen zeggen hebben,
of gelezen in de boeken,

maar om wat wij zelf beleven en ervan leren.

Het blijft ons niet bij als kennis en herinnering,
maar als deel van onze eigen natuur.